

Kamets

- Gewone kamets (kamets gadol): aa
- Kamets chatoef (kamets katan): o

	Open lettergreep	Gesloten lettergreep
Beklemtoond	aa	aa
Onbeklemtoond	aa	o

Kamets chatoef

- In een gesloten, onbeklemtoonde lettergreep: חֹכְמָה *chochma*, וַיָּבֹאוּ *wajjákom*
- Voor andere kamets chatoef: פֹּעֲלָה *po'olcha*
- Voor een chateef-kamets: אֶהְלוּ *'oholo*
  - Behalve in het lidwoord: הָעֹנִי *ha'oni*
- In deze twee meervouden:
  - שְׂרָשִׁים *sjorasjim*; mv. van שָׂרֵשׁ *sjóresj*
  - קֹדָשִׁים *kodasjim*; mv. van קֹדֶשׁ *kódesj*

Joodse diaspora

- 586 v.Chr. Babylonische ballingschap > Mesopotamië
- 539 v.Chr. Onderdeel van Perzische wereldrijk > o.a. Egypte, Iran
- 6 A.D. Onderdeel van Romeinse Rijk > Europa, Noord-Afrika
  - 70 A.D. verwoesting van Jeruzalem

Masoretische klinkersystemen

- Babylonisch (7^e eeuw)
  - Geen onderscheid tussen patach en sgol
- Palestijns (7^e eeuw)
  - Geen onderscheid tussen kamets en patach
  - Beide in onbruik geraakt;
  - Bekend uit de Geniza van Caïro
- Tiberiënsisch (10^e eeuw)
  - Door iedereen in gebruik (behalve de Samaritanen), ongeacht de uitspraaktraditie

<i>Naam</i>	<i>Vorm</i>	<i>Tiberiënsisch</i>	<i>Asjkenazisch</i>	<i>Sefardisch</i>	<i>Academisch</i>	<i>Modern</i>
kámets	ט	â (“lân”)	o (“pot”)	a (“kat”) o (“pot”)	aa (“haas”) o (“pot”)	a (“kat”) o (“pot”)
pátach	-	a (“kat”)	a (“kat”)	a (“kat”)	a (“kat”)	a (“kat”)
tseree	..	ee (“steen”)	ee (“steen”)	e (“pet”)	ee (“steen”)	e (“pet”)
sgol	∴	a (“cat”)	e (“pet”)	e (“pet”)	e (“pet”)	e (“pet”)
chírek	.	ie (“Piet”)	ie (“Piet”)	ie (“Piet”)	ie (“Piet”)	ie (“Piet”)
chólem	·	oo (“boom”)	ou (“koud”)	oo (“boom”)	oo (“boom”)	o (“pot”)
kibboets	∴	oe (“boek”)	oe (“boek”)	oe (“boek”)	oe (“boek”)	oe (“boek”)

Proto-Semitisch klinkersysteem

*a

	Open lettergreep	Gesloten lettergreep
Beklemtoond	-	kamets, patach, sgol
Onbeklemtoond	kamets, sjwa	patach

*ā

cholem

*i

	Open lettergreep	Gesloten lettergreep
Beklemtoond	-	tseree
Onbeklemtoond	sjwa	chirek

*ī

chirek

*u

	Open lettergreep	Gesloten lettergreep
Beklemtoond	-	cholem
Onbeklemtoond	sjwa	kamets, kibboets

*ū

kibboets/sjoerek

*ay

vaak tseree

*aw

vaak cholem

Verband tussen kamets chatoef en cholem

- Kamets gadol < $*a$
- Kamets chatoef < $*u$ (in gesloten, onbeklemtoonde lettergrepen)
- Cholem 1 < $*\bar{a}$ of $*aw$
- Cholem 2 < $*u$ (in open of beklemtoonde lettergrepen)
- Een kamets chatoef is een variant van de cholem, zoals blijkt uit verbuigingen:
  - בָּקָר – בְּקָרִי (vergelijk: kom – komen)

Open en gesloten lettergrepen

- Lange klinkers (cholem, tseree, kamets gadol) staan nooit in gesloten, onbeklemtoonde lettergrepen:
  - קָטִילִים – קָטִיל
  - יִשְׁבוּ – יִשָּׁב
  - קָטְלוּ – קָטִיל
- Korte klinkers (patach, sgol, kamets chatoef) staan nooit in open, onbeklemtoonde lettergrepen.
  - מְלָכִים – מְלִכִי
  - בְּקָרִי – בְּקָר

Waar kom je hem tegen? (1)

- Infinitief met persoonsachtervoegsel (metathesis)
  - קָטְלִי – קָטַל
- Imperfectum/gebied. wijs verbonden m.b.v. makkeef aan volgende woord
  - יִקְטַל-לוֹ – יִקְטַל
- Imperfectum consecutivum van werkwoorden ע"ו en ע"ע
  - יִקְוּם – יִקְוּם – וַיִּקְוּם (imperf. – jussief – imperf. cons.)
- Verlengde gebiedende wijs (metathesis)
  - קָטְלָהּ – קָטַל
- Hof'al
  - יִקְטַל, הִקְטַל (perf., imperf.)

Waar kom je hem tegen? (2)

- O-segolaten met persoonsachtervoegsel (Lettinga VIe klasse)
  - בְּקָרִי – בְּקָר
- Dit soort zelfstandige naamwoorden met persoonsachtervoegsel:
  - חֲלִי – חֲלִי
- Enkele andere zelfstandige naamwoorden:
  - חֲכָמָה
- En natuurlijk:
  - כָּל – כָּל

Vóór dageesj forte

- Zeldzaam
  - Meestal kibboets i.p.v. kamets chatoef: חֶגְגֵי i.p.v. חֶגֶד (חגד hof'al)
- Uitzondering: בַּתִּים *batiem*

Chateef-kamets

- Chateef-kamets is altijd o, komt alleen in open lettergreep voor.
- Gutturalen krijgen vaak een chateef-klinker i.p.v. sjwa.
- Een kamets vóór een chateef-kamets is een kamets chatoef.

בְּקֹר 'ochtend'	אֶהָל 'tent'	נְעָם 'lieflijkheid'
בְּקֹרִי 'mijn ochtend'	אֶהָלִי 'mijn tent'	נְעָמִי 'mijn lieflijkheid'
בְּקֹרְךָ 'jouw ochtend'	אֶהָלְךָ 'jouw tent'	נְעָמְךָ 'jouw lieflijkheid'

הֶקְטַל <i>hoktal</i>	הֶעָבַד <i>ho'ovad</i>
הֶקְטִלוּ <i>hoktloe</i>	הֶעָבְדוּ <i>ho'ovdoe</i>